

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของชาวไทย ที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี*

วรรณวิศา จิตใจกล้า**
ชลวิษ สุธัญญารักษ์***

บทคัดย่อ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคพร้อมแนวทางการแก้ไขของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2558 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จำนวน 4 ร้านค้า และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 หน่วยงาน พบว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางมากับเพื่อนด้วยรถยนต์ส่วนตัว ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง มาท่องเที่ยววันนาน ๆ ครั้ง มีค่าใช้จ่ายต่อ 1 คน ประมาณ 501-1,000 บาท ปัญหาและอุปสรรคที่พบ บ่อยบอกทางไม่ชัดเจน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ ขยะมูลฝอย เช่น ที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ ขยะมาก ลำดับที่สอง คือ ห้องน้ำ เช่น การขาดแคลนห้องน้ำ และไม่สะอาด ลำดับที่สาม คือ กิจกรรมภายในหมู่บ้านควายไทย เช่น กิจกรรมน้อย ไม่หลากหลาย ข้อเสนอแนะ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านควายไทย เพื่อคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว โดยการสำรวจความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านควายไทย เพื่อนำมาวางแผนด้าน การพัฒนาและด้านการตลาดท่องเที่ยว รวมถึงสามารถกำหนดกระบวนการในการดำเนินงานใน อนาคตได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี” หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

** นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

*** อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Influent Factors to Tourism for Thai People in Visiting on Thai Buffalo Village in Suphanburi Province

Wanwisa Jitjaikla
Chonlavit Sutunarak

Abstract

This research has the objective to study behaviors and influent factors to tourism for Thai people in visiting on Thai Buffalo Village in Suphanburi province including of studying the problems and the obstructs with finding out of solutions for Thai tourists who visit in Thai Buffalo Conservation Village in Suphanburi province. Then, the researcher has collected data by using the questionnaires with 400 tourists between November and December of A.D. 2015. In addition, with interviewing from the entrepreneurs in Thai Buffalo Conservation Village for 4 shops and 4 relative government agencies, it was found that most tourists have come with friends by personal cars on weekend for 1-2 hours. Besides, they seldom come to this location and the expense per each one is approximately with 501 to 1,000 baht. Similarly, it was found that there is the problem and the obstacle with unclear information on the guide post. Finally, the relevant people should give the importance on the planning of the tourism management for Thai Buffalo Village. Thus, it can make the expectation on the future change affecting to the tourism for planning of the development and the tourism marketing excellently including of determining the suitable operational procedures in the future.

Keywords : Conservation Tourism, Influent Factors to Tourism

บทนำ

หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่กว้างขวางอีกแห่งหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ภายใต้บรรยากาศอันร่มรื่นของหมู่ต้นไม้ มีเรือนไทยของภูมิภาคต่าง ๆ สร้าง อยู่ ภายใน เรือนมีการจัดแสดงวิถีชีวิตชุมชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ มีสวนนกพื้นบ้าน พิพิธภัณฑสถาน (จัดแสดงอุปกรณ์จับปลาประเภทต่าง ๆ เช่น ลอบ ไช่ ข้อง เป็นต้น) การแสดงลำตัดของเด็กนักเรียนเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดี แต่จุดเด่นที่เรียกความสนใจของนักท่องเที่ยวคือการแสดงความสามารถของควายไทยที่สามารถปฏิบัติได้ตามคำสั่ง ซึ่งควายเป็นสัตว์ที่มีคุณประโยชน์มากมายต่อชาวนาและคนไทย เนื่องจากมีส่วนช่วยในการทำนา ทำการเกษตรเป็นผลผลิตออกมาหล่อเลี้ยงประชาชนในประเทศ แม้ปัจจุบันนี้หน้าที่บางอย่างของควายได้ถูกทดแทนไปด้วยเครื่องจักรที่ช่วยอำนวยความสะดวก แต่วิถีชีวิตของชาวนาไทยกับควายไทยที่มีความผูกพันกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย ก็ยังคงอยู่ และที่จังหวัดสุพรรณบุรีแห่งนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวนาไทย และควายไทยให้ยังคงอยู่ ณ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย เป็นสถานที่ส่วนหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้จัดขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตชาวนาชนบทไทยดั้งเดิม พร้อมสัมผัสผลงานฝีมือและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่สะท้อนให้เห็นได้จากกลุ่มหมู่บ้านชาวนาไทยและแบบเรียบง่าย เช่น บ้านเรือนไม้แบบเรือนปลายนาเป็นที่อยู่อาศัยของคนที่มีฐานะค่อนข้างยากจน มีการก่อสร้างแบบเรียบง่าย เรือนศรีประจันต์เป็นบ้านที่สร้างจากไม้แท้หลังคามุงจากและกระเบื้อง ซึ่งเป็นหลังที่สี่และมีขนาดใหญ่โตกว่าซึ่งถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่ขยายใหญ่สุดและมีฐานะค่อนข้างร่ำรวยหน่อย และมีอุปกรณ์ต่างที่เก็บไว้ยังน่าศึกษามากยิ่งขึ้น“คนกับควาย ทุ่งนากับควาย” เป็นสิ่งที่จะขาดไม่ได้ในแถบนี้ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยได้รวบรวมสิ่งเหล่านี้ไว้สำหรับการศึกษาด้านการเกษตรกรรมอย่างพร้อมเพรียง เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาจะได้ศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ของการทำนา การทำเกษตรกรรมแบบชาวนาชนบทอย่างเรียบง่าย ๆ โดยร่วมการใช้ควายในการทำนา (อภิศักดิ์ จรดล. 2555 : 3-5)

อย่างไรก็ตาม ช่วงที่ผ่านมาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ยังขาดการประสานงานและดำเนินการในการบูรณาการให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเดียวกันมาจัดกลุ่มรวมกันเพื่อจัดลำดับความน่าสนใจในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลัก แหล่งท่องเที่ยวรอง และแหล่งท่องเที่ยวเสริมตามความนิยมของนักท่องเที่ยว เพื่อการพิจารณาเป็นแนวทางให้นักท่องเที่ยวได้เลือก รวมไปถึงปัจจุบันหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยยังคงขาดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากนัก (ธัญญรัตน์ ไชยคราม. 2555 : 2)

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เกิดแนวทางในการนำไปใช้เพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย รวมถึงการพัฒนาและดูแลด้านสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายและบทบาทในการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคพร้อมแนวทางการแก้ไขของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวแตกต่างกันจะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้ออกแบบเครื่องมือวิจัยโดยการค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

คำนวณจากประชากร ได้มาจากสูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 400 คน ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 3 ธันวาคม 2558 รวมระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลประมาณ 1 เดือน

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยเลือกจากผู้ประกอบการธุรกิจหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ได้แก่ ร้านอาหารหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย/ ร้านกาแฟหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย/ ร้านขายของที่ระลึกหมู่บ้านควายไทย / OTOP หมู่บ้านควายไทย/ รวม 7 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานสุพรรณบุรี สำนักงาน

การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2

3. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้เครื่องมือ 2 ชนิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ มีขอบเขตด้านเนื้อหา 3 ส่วน ประกอบด้วย พฤติกรรมในการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว และปัญหาและอุปสรรคร่วมแนวทางการแก้ไขที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย

3.2 แบบสอบถาม

แบบสอบถามพัฒนาขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและแบบสอบถามที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวและอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency) เพื่อความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรแต่ไม่ใช่ตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม (Reliability) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (ค่าในช่อง sig. ต่ำกว่า .05) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .966

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยกับกลุ่ม Try Out จำนวน 30 ชุด ต่อจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ณ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี นำผลข้อมูลจากแบบสอบถาม มาประมวลผลด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติและแสดงผลในรูปแบบตารางจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) ของระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวและปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว และการทดสอบสมมติฐาน

5.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคร่วมแนวทางการแก้ไขของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จนสามารถนำมาแปลความหมายและอภิปรายผล ที่ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับพฤติกรรมการใช้บริการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.80 มีอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 และมีรายได้ 15,001-30,000 บาท จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการท่องเที่ยว พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 ยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 เดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยววันหยุดสุดสัปดาห์ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว 1-2 ชั่วโมง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 ความถี่ในการเดินทางมาเที่ยวนาน ๆ ครั้ง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว 501-1,000 บาท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยบอกทางไม่ชัดเจน จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว พบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.53 เมื่อพิจารณารายด้านลำดับที่หนึ่งคือ ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 3.75 ลำดับที่สอง คือ ด้านให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.53 ลำดับที่สาม คือ ด้านกิจกรรมที่จัดให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.48 ลำดับที่สี่ คือ ด้านสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.42

4. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ ขยะมูลฝอย เช่น ที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ ขยะมาก มีค่าเฉลี่ย 3.21 ลำดับที่สอง คือ ห้องน้ำ เช่น การขาดแคลนห้องน้ำ และไม่สะอาด มีค่าเฉลี่ย 3.18 ลำดับที่สาม คือ กิจกรรมภายในหมู่บ้านควายไทย เช่น กิจกรรมน้อย ไม่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 3.15 ลำดับที่สี่ คือ การบริการ เช่น การจัดระเบียบที่ขายสินค้าไม่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.15 ลำดับที่ห้า คือ ความปลอดภัย เช่น ความไม่ปลอดภัยของห้องสุขา และลานจอดรถ มีค่าเฉลี่ย 3.14 ลำดับที่หก คือ ที่จอดรถ ไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.08 ลำดับที่เจ็ด คือ ของที่ระลึก เช่น ความไม่หลากหลายของร้านค้า/ชนิดของสินค้า มีค่าเฉลี่ย 3.08 ลำดับที่แปด คือ อาหาร/เครื่องดื่ม เช่น ความไม่เหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ย 3.06 ลำดับที่เก้า คือ เจ้าหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ของหมู่บ้านควายไทยไม่ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.00 ลำดับที่สิบ คือ ป้ายบอก เช่น ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 2.99 ลำดับที่สิบเอ็ด คือ ความสะอาด เช่น ความสะอาดโดยรอบของพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 2.99 ลำดับที่สิบสอง คือ พ่อค้าและแม่ค้า เช่น พ่อค้าและแม่ค้าเอาใจเปรียบนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.70 ลำดับที่สิบสาม คือ ชุมชนโดยรอบ เช่น คนในชุมชนไม่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.48 ลำดับที่สิบสี่ คือ ถนนหนทาง เช่น ถนนหนทางชำรุดเสียหาย 2.29

5. ผลการศึกษาการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่

แตกต่างกัน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยว หมู่บ้านควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยกัน ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและปัญหาและอุปสรรคที่พบในการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านเพศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่าง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวหมู่บ้านควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านเพศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวแตกต่างกันจะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่าง พบว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวหมู่บ้านควายไทย ยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ความถี่ในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และปัญหาและอุปสรรคที่พบในการท่องเที่ยวต่างก็มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวหมู่บ้านควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวที่แตกต่าง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และรายได้ต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านเพศ และการศึกษา และอาชีพไม่แตกต่างกัน

6. ผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด หลีกหนีความวุ่นวายจากสังคมเมือง และใช้เวลาพร้อมกับครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพล คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะการรักษาความสมบูรณ์ของธรรมชาติและระบบนิเวศภายในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย และด้านการให้บริการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่สุภาพ ให้เกียรตินักท่องเที่ยว ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ กิจกรรมไม่หลากหลาย ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะเพิ่มการปรับปรุง ดังนี้

6.1 ควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลาย ให้นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว ได้ร่วมสนุกและได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวนาไทย

6.2 นักท่องเที่ยวขาดความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น ส่งผลให้กิจกรรมพื้นเมืองยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก ดังนั้นควรให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมพื้นเมืองต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจและแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพื้นเมืองมากขึ้น

อภิปรายผล

1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี มี

การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ 15,001-30,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี เทียมเทศ และคณะ (2557) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ รายได้อยู่ในระดับ 15,000-30,000 บาท มีสถานภาพโสด ภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง และจำนวน สมาชิกในครอบครัว 4 คน

2. การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว เดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อน ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว 1-2 ชั่วโมง นาน ๆ ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว 501-1,000 บาท ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี เทียมเทศ และคณะ (2557) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวซ้ำแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านนโยบายของรัฐและกฎระเบียบต่างๆ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหารหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยที่พบว่า ควรมีการพิจารณาให้มีการเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ การรักษาความสมบูรณ์ของธรรมชาติ และระบบนิเวศภายในหมู่บ้านควายไทย ให้คงอยู่ไว้ได้นานที่สุดหรืออีกนัยหนึ่งคือ การให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสามารถนำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมมาพิจารณาประกอบด้วยได้ และควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย เพื่อทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และการทำเรื่องของงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนส่งเสริมให้หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวนาไทย และควายไทยให้ยังคงอยู่ ณ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย โดยสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตชาวนาชนบทไทยดั้งเดิมสืบไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกลักษณ์ อริยวัจน์ (2549) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด เหตุผลเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สัมผัสบรรยากาศ ที่สงบของธรรมชาติ ความสวยงามของธรรมชาติ และนักท่องเที่ยวต้องการจะกลับมาท่องเที่ยวอีก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญาชัย ยอดจันทร์ (2554) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการมาเที่ยวบึงสีไฟเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์ส่วนตัว ระยะเวลาในการเที่ยวชมนั้นไม่เกิน 1 ชั่วโมง ต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการท่องเที่ยวเฉลี่ยแล้วอยู่คนละ 580.95 บาท และส่วนใหญ่ทราบข้อมูล

การท่องเที่ยวมาจากบุคคลในครอบครัว

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ด้านสถานที่ถือได้ว่าการตกแต่ง ความร่มรื่น ความสวยงามของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากภายในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยมีบรรยากาศสงบ อากาศที่เย็นสบาย มีต้นไม้รอบล้อม มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ความเหมาะสมในการจัดสรรพื้นที่ ความสะอาดของสถานที่ สามารถสัมผัสได้ถึงธรรมชาติ ทำให้เพลิดเพลิน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวน้อยคือความหลากหลายของร้านค้า/ชนิดของสินค้า เนื่องจากหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย อาจไม่ได้เน้นในเรื่องความหลากหลายของร้านค้า/ชนิดของสินค้า จึงทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสนใจน้อย เนื่องจากหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย เน้นเรื่องสนับสนุนการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับควาย ถ่ายทอดภูมิปัญญาเรื่องควายไทยสู่สาธารณชนเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิศา ตันศิรินาถกุล (2551) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในสวนสัตว์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผลการศึกษาพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวมีบรรยากาศดี สวยงาม มีแสงสีที่ตื่นตาตื่นใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์ (2546) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในสถานที่จัดงาน มีการตกแต่งสวยงาม ความร่มรื่น ตื่นตาตื่นใจภายในงาน และความพึงพอใจในวันที่ใช้ในการจัดงาน

4. ปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขยะมูลฝอย เช่น ที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ ขยะมาก รongลงมาคือห้องน้ำ เช่น การขาดแคลนห้องน้ำ และไม่สะอาด และกิจกรรมภายในหมู่บ้านควายไทย เช่น กิจกรรมน้อย ไม่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหารหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย (มีนาคม 2559) พบว่า ที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ ห้องน้ำไม่สะอาด กิจกรรมไม่หลากหลาย ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงควรเพิ่มถังขยะให้เพียงพอเป็นจุด ๆ เพื่อรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ควรเพิ่มห้องน้ำให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ทำความสะอาดเข้า-ป่า ภายในห้องน้ำควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว อีกทั้งควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลาย อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือเพิ่มเติม ให้มีความแปลกใหม่มากขึ้นบ้าง เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มาท่องเที่ยวซ้ำไม่รู้สึกรู้ว่าซ้ำซากจำเจ นอกจากนี้หากเป็นช่วงเทศกาล อาจมีการเพิ่มจำนวนรอบของกิจกรรมให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาจมีการจัดเทศกาลประจำปีที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านควายไทยเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสบรรยากาศ เป็นต้น หากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีการปรับแก้ไขจุดบกพร่อง และเสริมจุดที่โดดเด่นต่าง ๆ นอกจากจะส่งผลดีกับหมู่บ้านควายไทยแล้ว ยังส่งผลดีต่อเมืองไปยังชุมชนที่เป็นเจ้าบ้านและผู้ประกอบการในด้านรายได้และคุณภาพชีวิตอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย มีดังนี้ คือ

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านควายไทย เพื่อคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว โดยการสำรวจความพร้อม

ในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านควายไทย เพื่อนำมาวางแผนด้านการพัฒนาและด้านการตลาดท่องเที่ยว รวมถึงสามารถกำหนดกระบวนการในการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านสินค้าและบริการ ด้านกิจกรรมที่จัดให้บริการ ด้านสถานที่ และด้านการให้บริการ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความต้องการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และขีดความสามารถรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และความสมดุลระหว่างประโยชน์ส่วนรวมได้รับในปัจจุบันกับประโยชน์ที่พึงจะได้รับในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป มีดังนี้ คือ

1. ควรศึกษาต่อยอดในเรื่องแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยจังหวัดสุพรรณบุรี

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านค้าในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ การท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยจังหวัดสุพรรณบุรี

บรรณานุกรม

ญาณิศา ตันศิรินาถกุล. (2551) พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในสวนสัตว์เชียงใหม่

ไนท์ซาฟารี. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดุษฎี เทียมเทศ และคณะ. (2557) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวข้ามของนักท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

ธัญญรัตน์ ไชยคราม. (2555) การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โครงข่ายในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี. เอกสารการประชุมเครือข่ายวิชาการบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสรี. (2546) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สัจชัย ยอดจันทร์. (2554) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวบึงสีไฟจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อภิศักดิ์ จรดล. (2555) พฤติกรรมและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริหารจัดการของโรงแรมในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เอกลักษณ์ อริยวัจน์. (2549) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีของนักท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Yamane, T. (1973) *Statistic: An Introductory Analysis*. 3 rd ed. New York : Harper and Row.